Izidor Sevilský – kresťanský encyklopedista raného stredoveku

Význam nielen pre Španielsko

Na Pyrenejskom polostrove poznajú skoro všetci ľudia osud človeka s menom **Isidoro de Sevilla** (asi 560/70 – 636). Prostredníctvom tohto španielskeho učenca, teológa, filozofa, polyhistora a encyklopedistu sa spoločnosť v ranom stredoveku oboznámila s poznatkami antickej vzdelanosti. Zhromažďoval, spracúval a spisoval náučné, náboženské i historické práce. Vychádzal z pôvodného významu slov, zozbieral základné poznatky o prírode, o stvorení, udalostiach Starého i Nového zákona. Zaslúžil sa o záchranu podstatných starovekých kultúrnych hodnôt, prispel k udržaniu ľudskej múdrosti v toku dejín, vytváral intelektuálny most od patristiky k stredovekej civilizácii „na česť a slávu Božiu".

Život siroty

Už v detstve mu zomreli obaja rodičia a tak sa o neho staral o veľa rokov starší brat Leander. Izidor často študoval staré spisy v kláštornej knižnici. Zvolil si duchovné povolanie. Roku 599 bol zvolený za biskupa. Žil kresťanským životom plným sebazapierania i poníženosti. S pokorou vykladal základné pravdy katolíckej viery. Podporoval budovanie škôl, pestoval dobročinnosť. Vystupoval aj na synódach miestnej cirkvi v Seville a Tolede, vysvetľoval liturgické praktiky, mníšsku tradíciu i základné odpovede na morálne problémy. Po smrti (4. apríla 636) získal úctu španielskeho ľudu i označenie cirkevného učiteľa (1722).

Vysvetľovať od základu

V histórii ľudstva boli, sú a možno aj budú veľmi obľúbené stručne formulované „základné vety", sentencie z diel význačných osobností. Jednou z prvých uznávaných zbierok duchovného dedičstva otcov a najväčším literárnym dielom Izidora Sevilského je 20-zväzková encyklopédia *Etymologiae* (Origenes, počiatky). *Znalosť etymológie je často nevyhnutná pre výklad slov. Ak poznáš, aký je pôvod slova, pochopíš skôr jeho význam.* Táto práca obsahuje prehľad vtedajších náboženských i svetských vedomostí. Bola pomôckou pre pamäť a útechou pre dušu. Poukazovala na spojenie slov a ich zmyslu, dôležitosť pomenovania aj s jeho významom, vytvorenie správnej predstavy o skutočnej veci alebo jave.

Tretia časť spomínaného diela je venovaná matematike. *Matematika je teoretická veda, ktorá má za svoj predmet abstraktné množstvo. Abstraktné množstvo je to, o ktorom pojednávame iba uvažovaním, oddeľujúc ho rozumom od látky... Skrz číslo*

sa učíme nedať sa zmiasť. Ak odstrániš zo všetkého číslo, všetko zanikne. Odober ľudstvu počítanie a všetko zachváti slepá nevedomosť a nebude možné odlíšiť človeka od ostatných živočíchov.

Možno vás zaujme, ako Izidor uviedol definície priemerov dvoch čísiel, to znamená ich aritmetický, geometrický a harmonický stred: *Rozdiel medzi aritmetikou, geometriou a hudbou je v spôsobe, ako sa v nich hľadajú stredy. V aritmetike ich hľadáš takto: Sčítaš krajnosti a rozdelíš to na polovice... Podľa hudby hľadáš stred takto: Akým pomerom stred prevyšuje prvé, takým istým pomerom je stred prevýšený posledným... Podľa geometrie hľadáš stred takto: Vynásobíš krajnosti a výsledok je, ako keď sa vynásobia stredy...*

Hodnoty poznania i morálky

Svojím životom i dielom ovplyvnil **Izidor Sevilský** celé nasledujúce obdobie stredoveku. Ukázal, že zmysluplné štúdium a pravdivé svetské vedomosti prispievajú aj k trvalým kresťanským hodnotám. Ponúkal dialektiku ako náuku o výklade príčin vecí a javov. Logiku chápal ako rozumovú schopnosť definovať, skúmať a vykladať, formou rozpravy rozpoznávať pravdivé od nepravdivého. Jeho ústredné literárne dielo patrilo k pokladom kláštorných knižníc a zachovalo sa z neho asi tisíc exemplárov. Vo svojej dobe chcel Izidor zlúčiť dovtedajšiu tradíciu antiky s mocou nastupujúceho germánskeho sveta. Spracoval aj dejiny Vizigótov. Zapísal sa medzi tých, ktorí prispeli k rozvoju západnej civilizácie.

Dušan Jedinák